

Avukatlık faaliyetine ek olarak yapılan arabuluculuk faaliyeti kapsamındaki işlemlerin/gelirlerin vergilendirilmesi, tutulacak defter ve belge düzeni hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	25953680-045.02[2018-22]-E.48014
Tarih	09.09.2019

T.C.ORDU VALİLİĞİ

Defterdarlık Gelir Müdürlüğü

Sayı : 25953680-045.02[2018-22]-E.48014

09.09.2019

Konu : Arabuluculuk

İlgide kayıtlı özelge talep formunuz ve sicil kayıtlarınızın incelenmesinden, avukatlık faaliyetinden dolayı mükellefiyetinizin bulunduğu, aynı zamanda arabulucuk siciline kayıtlı olduğunuzdan bahisle, arabuluculuk faaliyetinizden dolayı mükellefiyet kaydınızın açılıp açılmayacağı, bu faaliyetinizi arızı olarak gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceğiniz, arızı olarak gerçekleştirebilmeniz halinde vergi kaydı yaptırıp yaptırmayacağınız hususlarında Başkanlığımız görüşünü talep ettiğiniz anlaşılmıştır.

I- GELİR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;

- 65 inci maddesinde, "*Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.*"

Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır...",

- 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "*Kamu idare ve müesseseleri, iktisadî kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya ziraî işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.*"

hükümlerine yer verilmiş olup, 94 üncü maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin (b) alt bendinde ise serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemeler üzerinden %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, aynı Kanunun 82 nci maddesi, "*Vergiye tâbi arızı kazançlar şunlardır :*

...

4. Arızî olarak yapılan serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla tahsil edilen hâsılat." hükümlerine amirdir.

Diğer taraftan, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun;

- 2 nci maddesinde, "*(1) Bu Kanunun uygulanmasında;*

a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,

b) Arabuluculuk: Sistematiik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini...",

- 9 uncu maddesinde, "*(1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve şahsen yerine getirir.*"

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan hükümlere göre, arabuluculuk faaliyetinin şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılması ve ihtisasa dayanması nedeniyle bu faaliyetin "serbest meslek faaliyeti" olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, Başkanlığımız sicil kayıtlarının incelenmesinden avukatlık faaliyeti nedeniyle serbest meslek kazancı yönünden mükellefiyet kaydınızın bulunduğu anlaşılmıştır.

Bu bağlamda, avukatlık faaliyetinizin yanı sıra arabuluculuk faaliyetinden elde ettiğiniz kazançların da serbest meslek kazancınıza dâhil edilerek, ilgili geçici ve yıllık vergilendirme dönemlerinde beyan edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, arabuluculuk faaliyetiniz dolayısıyla tarafınıza yapılan ödemelerden, tevkifat yapmakla sorumlu olanlarca Gelir Vergisi Kanununun (94/2-b) maddesine göre %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması gerektiği tabiidir.

II- KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendine göre Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler katma değer vergisine tabidir.

Aynı maddenin;

- İkinci fıkrasında, bu faaliyetlerin devamlılığı, kapsam ve niteliğinin Gelir Vergisi Kanunu hükümlerine göre, Gelir Vergisi Kanununda açıklık bulunmadığı hallerde, Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre tespit edileceği,

- Üçüncü fıkrasında ise, bu faaliyetlerin kanunların veya resmi makamların gösterdiği gerek üzerine yapılması, bunları yapanların hukuki statü ve kişilikleri, Türk tabiiyetinde bulunup bulunmamaları, ikametgâh veya iş yerlerinin veyahut kanuni merkez veya iş merkezlerinin Türkiye'de olup olmamasının işlemlerin mahiyetini değiştirmeyeceği ve vergilendirmeye mani teşkil etmeyeceği

hükme bağlanmıştır.

Buna göre, 6325 sayılı Kanun kapsamında verdiğiniz arabuluculuk hizmeti, serbest meslek faaliyetiniz kapsamında KDV'ye tabi tutulacaktır.

III- VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN

213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 155 inci maddesinde, "*Serbest meslek erbabı için aşağıdaki hallerden herhangi biri "İşe başlama" yı gösterir:*

- 1. Muayenehane, yazıhane, atelye gibi özel iş yerleri açmak;*
- 2. Çalışılan yere tabela, levha gibi mesleki faaliyette bulunulduğunu ifade eden alametleri asmak;*
- 3. Her ne şekilde olursa olsun devamlı olarak mesleki faaliyette bulunduğunu gösteren ilanlar yapmak;*

4. Serbest olarak mesleki faaliyette bulunmak üzere mesleki teşekküllere kaydolunmak.

Mesleki teşekküllere kaydolunanlardan görevleri veya durumları icabı bilfiil mesleki faaliyette bulunmayacak olanlar bildirmelerinde bu ciheti de açıklarlar." hükümleri yer almaktadır.

Ayrıca, aynı Kanunun 172 nci maddesi ile serbest meslek erbabına defter tutma mecburiyeti getirilmiş, 210 uncu maddesinde serbest meslek erbabının serbest meslek kazanç defteri tutacağı hüküm altına alınmış, 236 ncı maddesinde ise *"Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir."* hükmüne yer verilmiştir.

Bu itibarla, serbest meslek faaliyetiniz kapsamında verilen arabuluculuk hizmetine ilişkin işlemlerinizin/muamelelerinizin de serbest meslek kazanç defterine kaydının yapılması ve faaliyetinize ilişkin her türlü tahsilatınız için serbest meslek makbuzu düzenlemeniz gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, mükelleflerin bildirim yükümlülüklerine (işe başlama, işi bırakma, adres değişikliği gibi) ilişkin düzenlemeler Kanunun 153 ila 170 inci maddeleri arasında yer almakta olup, söz konusu düzenlemeler kapsamındaki durumların/değişikliklerin öngörülen süreler dahilinde bağlı olunan vergi dairesi müdürlüğüne bildirilmesi icap etmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026